

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . . . 20.— "
četrť leta . . . . . 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojednila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštneine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja vrščena od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

IVAN DIMNIK:

Programatične publikacije srbskega socialističnega učiteljstva.

Idejno programatičnega ujedinjenja ni niti med slovenskim učiteljstvom. Naše celotne stanovske in šolske programe nosijo le naši vodilni možje v svojih glavah, niso pa celotno postali duševna last vsega slovenskega učiteljstva. Kako tudi, ko se naša stanovska in šolska programatična vprašanja rešujejo le odlomkoma in posamezno v našem stanovskem časopisju in na zborovanjih.

Celotno izdelanega in sistematično urejenega programa in enotno zavzetega načelnega stališča k vsem vprašanjem, ki zadevajo naš stan in šolo, do danes še nimamo.

In vendar bi često potrebovali že fiksno določeno programa, na katerega bi se vedno lahko sklicevali; združene celote bi potrebovali v vseh naših podrobnih vprašanjih, — zavzeta načelna stališča, ki so raztresena danes po predalih našega stanovskega glasila in v zborovanjskih zapisnikih, bi bilo potreba zbrati v celoto — na katere bi se vedno lahko sklicevali: to je naše idejno načelno stališče — naš program!

Počemu potem toliko brezplodnih prerakanj po našem stanovskem glasilu o tem in onem vprašanju: vsak posameznik bo lahko odprl program, in če je kos svojih nalogi, naj skuša prepričati večino o tem, da je zavzeto stališče v programu napačno in naj skuša doseči, da večina to točko v programu in v načelnem stališču — izpremeni.

Naša stanovska politika bi prenehala se ravnati zgolj po prilikah položaja, ampak bi zavzela bolj načelen značaj!

Do danes se izgublja mnogo dobrih idej v načelnih vprašanjih v našem stanovskem glasilu ter so brezplodni trud obilega napora, ker niso bila spravljena pred odločujoči forum in ni bilo načelno stališče oficijelno sprejeto v programu — da bi postalo duševna last vsega učiteljstva. Često so zapadli dobri sklepi pozabljenosti!

Naše stanovske vrste se izpopolnjujejo z mlajšimi stanovskimi tovariši in tovarišicami, ki vegetirajo brez prave orientacije v naših stanovskih vrstah in v naših stanovskih načelnih programatičnih vprašanjih. Vsakdo je šele raziskovalec in samouk ter nima sistematične in celotne opore, na podlagi katere bi razvil svoje stališče in nazore. Nečemo, da naj postane program dogma, a vzgajamo mladino že k kritični debati, da se bo pomlajal program z njo!

Ustno propagiranje našega stanovskega programa je prepočasno in preveč neenotno, zaradi česar nastajajo ponavljajoče se diference ter se eno in isto vprašanje pojavlja vedno znova.

Za propagando našega stanovskega programa je potreba tiskane besede v celotni obliki, ki bi v naše mlajše vrste prinesla enotne duševne orientacije v vseh naših načelnih vprašanjih.

Tem večji idejni kaos bo nastal šele sedaj, ko bomo skušali iz vseh pokrajin naše kraljevine stopiti s svojimi nefiksničnimi programi pred Unijo in zagovarjati svoje stališče na podlagi svojih posebnih pokrajinskih razmer. Najnujnejše stoje pred nami tri vprašanja, pri katerih se ima idejno ujediti na enotno stališče vse jugoslovansko učiteljstvo — kar sem omenjal že v dveh člankih pred časom — to je šolski zakon, naša skupna organizacija in pravila za njo, in splošna službena pragmatika in naše stališče k njej.

Naša centralna organizacija je izdala dosedaj nekaj brošur, ki nam dajejo nekoliko idejne orientacije v naših stanovskih in šolskih vprašanjih. To je dr. Lončarjeva brošura „O šolski reformi“ iz l. 1908, ki nam še danes lahko služi kot vzor za naša reformna šolska stremjenja. Peskova brošura „Na delo med ljudstvo“, ki nam je hotela dati nekoliko orientacije za naše izvenšolsko prosvetno delovanje; Ganglova brošura o § 1 in „Zavezin načrt“ za reformna stremjenja ob prevratu, ki nam načelno daje stališče o stanovskih in šolskih vprašanjih.

V kratkem izide predelan načrt šolskega zakona kot priloga Učit. Tovariša, ki ga je izdelal Zavezin odsek, na podlagi predlogov okrajnih učiteljskih dru-

štev. Ni pa rečeno, da je postal s tem tudi duševna last vsega slovenskega učiteljstva, še manj pa, da je s tem tudi zmagal in prodril kot duševna lastnina v vrste vsega jugoslovanskega učiteljstva. Za to je treba še ustne in tiskane propagande, da se idejno zblizamo in ujedinimo na enotno stališče.

„Klub učitelja(ca) socialdemokrata“ v Srbiji, ki izdaja svoje glasilu „Učit. borba“, je izdal več publikacij, ki so stanovsko in šolsko programatičnega značaja in nam služijo v idejno orientacijo te skupine srbskega učiteljstva glede stališča k posameznim vprašanjem.

Zanimivo je ogledati si te publikacije z ozirom na vprašanja, ki jih razpravljajo. Važna so za nas, da se idejno spoznamo in zblizamo v posameznih točkah.

Prva knjiga se glasi: „Školska reforma socialne demokracije“ od H. Šulca. (Cena 2 din.) Obravnava pa sledeča vprašanja: Buržoaska in proletarska reforma. — Socialistički šolski ideal. — Školsko biče sadašnjosti. — Reforma narodne šole: u opšte; jednostavna škola: dečija zabavišča, osnovna škola, srednja škola, velika škola; koldukacija; besplatnost školovanja; besplatnost nastave, besplatnost sredstava nastave i učenja, besplatnost hranjenja, pomoć sposobnoj deci sirotnih roditelja. — Svetost škole: pedagoška i državno gradjanska nužnost tog zahteva; crkva i škola; današnja religijska nastava, reforma ili ukidanje religiozne nastave, veronastava bez naročite vere, ukidanje religijske nastave. — Pre i posle školskog doba: škola i kuća; zabavište; dečije sklonišče; produž. škola: razvitak produž. škole, produž. škola kao struč. škola, stvaranje produž. škole, gradjansko drž. vaspitanje. — Negovanje zdravlja u školi: vaspitanje za odbranu, zaštita zdravlja normalne dece; staranje oko nenormalne dece; zaštita dece. — Unutrašnji školski rad: teorija i praksa; disciplina i škola; parčanje školnog organizma; rad kao podloga nastavnog plana; nastava ručnog rada; umetničko vaspitanje; nastava prirodnih nauka; istorijska nastava. — Školska uredba: škola je stvar društva; izdržavanje i upravljanje školom, uprava i školski nad-

zor. — Učitelji i učiteljice: opšta ocena učiteljskog staleža; ravnopravnost; stručno obrazovanje učitelja; nagradjivanje učitelja; učitelj kao državni gradjanin. — Školska reforma socialne demokracije: ko treba da izvede školsku reformu?

Druga knjiga se glasi: „O školi, učiteljima i učenicima sa socialdemokratskog gledišta“, sestavljena od večih avtorjev. (Cena 1 dinar.) Obsega pa sledeča programatična poglavja: Škola: postanak škole; klasni karakter škole; današnje školsko vaspitanje; materijalna strana današnje škole; uzroci bednog stanja i izlaz; jedini strub prosvete. — Učitelj: važnost njihova poziva; dužnosti; prava; obrazovanje; klasna svest; borba; organizacija. — Učenci: položaj dece u današnjoj porodnici; položaj dece u današnjem društvu; položaj dece u današnjoj osnovnoj školi.

Tretja brošura je najnovejšega izvora, od l. 1920, spisana od Drag. M. Mihajlovića, glavnega urednika „Učiteljske borbe“ in se glasi: „Za orientaciju učiteljstva“. (Cena 3 din.) Peča se s sledečimi poglavji: Omladini učiteljskih škola. — Naša školska reforma. — Naš put. — Naša štampa. — Naša literarna borba. — Naša organizacija. — Naša oholost.

Kogar bi utegnile te publikacije zanimati, naj se obrne na glavnega urednika „Učiteljske borbe“, tov. Drag. M. Mihajlovića v Kragujevac.

Srbsko socialistično učiteljstvo je spoznalo vpliv in neobhodno potrebo programatičnega tiska v stalni obliki, zato je poleg dnevnega časopisja pričela njih organizacija izdajati tudi programatične brošure, ki se pečajo s programatičnimi stanovskimi in šolskimi vprašanji ter jih kritično in znanstveno utemeljujejo. Te brošure imajo neko stalnejšo vrednost od časopisnih člankov in polemičnih debat in pomagajo novovstopajoči mladini iz disorientacije v stanovskih vprašanjih ter jim podajajo nekaj stanovski katekizem, na podlagi katerega se potem uveljavljajo v stanu.

Med hrvatskim učiteljstvom je to smer zavzel starosta in idejni voditelj hrvatskega učiteljstva Davorin Trstnjak. On je močna idejna individualnost,

LISTEK

Spomini na domovino.*

Dragi gospod urednik!

Pred kratkim sem Vam bil poslal sliko moža, sedečega v skupini slovenskih otrok. Sliko ste mi vrnili, češ, da ni dovolj jasna, da bi jo objavili v listu.

V posebnem pismu sem bil pojasnil, da je bila vzeta v kleti kraške hiše ter da predstavlja slovenskega učitelja, ki uči otroke. Slika je bila zato meglena in nejasna, ker je bila vzeta pod zemljo.

Ko ste mi vrnili sliko, ste izrazili željo, da bi pojasnil, kakšen utis so napravili name slovenski učitelji, katere sem videl in srečal.

Jaz sovražim hinavščino. Jaz nikdar nočem hvaliti stvari, ki po mojem mnenju

* „Spomine na domovino“ je priobčil „Glas naroda“, največji slovenski list v Ameriki, 18. marca t. l. V. Predovič je sestavil te svoje „Spomine“ prvotno v angleščini ter jih nato prevedel na slovenski jezik. Zanimivo je, kako misli ta docela poamerikanjeni Slovenec o jugoslovanskem učiteljstvu. — Ured.

ne zasluži hvale. Rajši molčim kot pa hvalim nepotrebno. Z veseljem pa hvalim in slavim one, ki so vredni hvale. In v to vrsto spadajo — po mojem mnenju — slovenski učitelji.

Ne poznam nobenega obrtnika ali trgovca v Jugoslaviji, ki bi delal tako nesebično, za tako malo plačo, kot delajo šolski učitelji. Slovenski, hrvatski in srbski učitelji so med vojno veliko več pretrpeli kot pa vsi drugi stanovi skupaj. Avstrijska vlada jih je veliko bolj sovražila in preganjala kot pa vse druge slovanske propagatorje.

Prvi učitelj, katerega sem srečal v Jugoslaviji, je bil oni, katerega sliko sem Vam poslal. Predstavil se mi je sam, ko mu je nekdo povedal, da sem ameriški Slovenec. Bil je takoj moj najboljši prijatelj. Vprašal me je, kako naj mi pomaga pri kištah. Pripravljen je bil storiti vse, samo da koristi dobri stvari. Nobena stvar mu ni bila pretežka. Za časa mojega devetdnevnega bivanja v Trstu sem ga večkrat videl, in on mi je razkril svojo dušo.

Izza prihoda Italijanov je imel jako težavno stališče. Ni imel niti stalne službe, niti stalne plače. Vodila ga je le ena želja, da uči slovenske otroke pod italijanskim

jarmom lepe materinščine. Ni se bal niti aretacije, niti internacije. Zadovoljen in vesel je bil le enkrat na dan in to je bilo tedaj, ko je učil otroke. Učil je te mlade Jugoslovane v kleti ravno pred nosom italijanskih vojaških oblasti.

Z drugim možem tega poklica sem se sestal v Toplicah na Dolenjskem. Tja je prišel par dni za menoj in sicer z Reke. D' Annunzio je pregнал iz reškega pristanišča zavezniško brodovje, in on se je moral kot hrvatski profesor izseliti s svojo ženo in tremi sinovi. Ure, ki sem jih preživel s tem profesorjem, so bile najlepše. V par pogovorih z njim sem se bolj seznanil s slovansko zgodovino kot kdaj prej v svojem življenju. Ta človek bi lahko s svojim znanjem povsod dobro zaslužil, toda svoje življenje je posvetil jugoslovanski mladini, katero uči zgodovine in dobiva v povračilo le toliko, da se preživi.

Blizu Toplic je bil tudi neki slovenski učitelj, ki je bil po mojem mnenju vreden zlata. Sedaj pa ne živi nič boljše kot kmetje tam naokoli. Njegovo pevsko društvo je še bolj potrdilo v meni vero o lepoti slovenske pesmi. Slovenski fantje in deklice ter stari možje so peli slovenske pesmi, katere sem slišal že prej. To-

da petje je bilo različno. Vse lepše in vse bolj veličastno.

V Splitu, v Dalmaciji, sem obiskal admirala Andrews, ki je bil tam z ameriško mornarico. Tam sem se sestal z dalmatinskim šolskim učiteljem ter njegovo ženo-učiteljico. Za časa svojega sedemdnevnega bivanja v Splitu sem slišal dosti o teh dveh narodnih junakih, kako je ona nekega dne tekmo vojne povedala učencem, kakšne so aspiracije Jugoslavije, kako je bila obtožena in kako je le malo manjkalo, da je niso ustrelili; kako je videla skozi mrežo ječe dalmatinskega učitelja, ki je bil tudi obtožen jugoslavizma in kako se je po sklenitvi premirja poročila z njim.

Končno moram omeniti še par besed o zadnjem jugoslovanskem učitelju, s katerim sem se sestal.

Meseca oktobra sem dospel v krasno malo vasico blizu Kranja na Gorenjskem. Nadučitelj je bil oblečen v jehaste hlače, narodno nošo, ki je že skoraj popolnoma izgnila. Ko sva si bila predstavljena, se je opravičil, da je tako oblečen ter pristavil, da mora zaviti svoje sadno drečje pred zimskim snegom. Peljal me je v svoj čebeljak, ki ni slaven samo po Jugoslaviji, ampak ga poznajo tudi strokov-

ki je s svojimi širokimi stanovskimi in šolskimi nazori začrtal smer za pravo pot v stanovskih in šolskih vprašanih hrvatskemu učiteljstvu. Začrtal je smer i pot, po kateri lahko pride naš stan in šolstvo do močnega razmaha. Tudi on je izdal več knjig in brošur, v katerih se peča z vsemi že gori označenimi vprašanji. Njegovih del danes ne moremo navajati, ker zahteva obravnavo njegovega delovanja posebnega članka. Konstatiramo samo, da je tudi on smatral idejno zblizanje in idejno jasnost za prvi pogoj uspešnega našega stanovskega delovanja.

Idejna jasnost in idejno zblizanje je torej prvi pogoj za naše bodoče stanovsko delo, če nečemo, da bomo v naših organizacijah še nadalje vegetirali.

Usposobljenostno ocenjevanje učiteljstva v Sloveniji.

(Odgovor na članek v šte. 19. „Učit. Tovarišu...“)

I.

Leta in leta se je slovensko učiteljstvo borilo za javno ocenjevanje svojega dela. Končno smo dobili niz paragrafov, ki ugotavljajo postopek pri uradni ocenitvi. Da je posebna vrlina te ocenitve nje javni značaj, je umljivo samoočebni, saj to smo hoteli imeti. Drugo vprašanje je pa seveda, kdo in kako naj izvede ocenitev. Prav rad priznam, da je nova odredba potrebna kritike, ki sicer ne bo veliko pomagala, a bi vsaj pokazala mnenje učiteljstva, ki bi ga morala zaslišati oblast predno je izdala navodilo o ocenjevanju. Kritika pa, kakršno je podal Cankarjev Jerman v zadnji številki U. T. se mi zdi, miho povedano, neumestna. Da je s kratko gesto odklonil in razcefral paragrafe od prvega do zadnjega, to bo morebiti imponiralo gospodom v vladni palači ali pa tudi ne. Brutalna in pavšalna žalitev šolskih vodij je pa prav odvč in ne bo utrdila tovarištva tam, kjer je na slabih nogah. V koliko se je obneslo ocenjevanje učiteljstva po šolskih vodjih na nekdanjem Štajerskem, o tem mi ne pristojna sodba. Odločno pa zanikam, da bi poznal nadzornik učitelja bolj nego šolski vodja, ki živi z njim na istem zavodu čisto mnogo let, v tem ko ga nadzornik nadzoruje vsako leto komaj nekoliko ur ali pa sploh ne. V svojem učiteljevanju sem bil mnogo nadzorovan, a bila je tudi doba šestih let, ko nisem videl nadzornika v šoli. Sicer pa ne vem, zakaj bi ne imel nadzornik istih slabih lastnosti, ki jih kritik podtika šolskim vodjem. Vzglede je na obeh straneh, a mislim da ne toliko, kakor se zdi kritiku. In še nekaj! Tudi ocenitve vodje bi ne smel izvršiti nadzornik sam, ampak učiteljstvo dotične šole. Če učiteljstvo spozna, da šolski vodja ni na mestu, naj ta odstopi, pa če je stanovanje še tako udobno in vrt še tako obsežen! Globoko obžalujem, da doslej še ni prodrila misel o volitvi šolskih vodij ali upravnikov. Naša merodajna oblast je od demokracije oddaljena dalje nego verižnik od poštenja. Jaz bi se niti trenotek ne premišljal odložiti vodstva, ko bi me v to obsodila večina tovarišev na zavodu. In če bi ne bilo nikjer stanovanj, vrtov in drugih udobnosti, bi se menda malokdo izmed nas pehal za sladkogrenkim naslovom: vodja, nadučitelj, ravnatelj itd., posebno če bi nas vsi tovariši gledali skozi naočnike Cankarjevega Jermana. Za malo taktično opazko o oženjenih učiteljicah naj se mu za-

njaki po celi Evropi. Razkazal mi je svoje čebele najrazličnejših vrst. Otroke poučuje razen o šolskih stvarih tudi o čebelah in sadjereji ter jim radodarno deli svoje znanje, katerega si je bil s težavo pridobil v dolgih letih učenja. Če bi jaz iskal učitelja, bi si ne mogel izbrati boljšega kot je on.

Nisem imel časa, da bi se dolgo pogovarjal z njim.

Večkrat pa mislim nanj: Tam živi v visokih gorenjskih gorah, stara se v službi svojega naroda, opazuje fante in dekleta, kako se razvijajo v može in žene. Predstavljam si ga zadovoljnega, gledajočega na svojo domačijo in vselega ob misli, da vodi bodoče Jugoslovane, da pripravlja mladino svojega naroda za težko nalogo življenja.

Spomenik bi mu izklesal ali pesem bi mu napisal v čast.

Če ho Jugoslavija dobila šole, ki bodo proste od cerkve in politike, v katerih ne bodo učili učitelji ničesar drugega kot znanje, bo zemlja našega rojstva svobodna. Svobodna in prosta nevednosti in praznoverja, dveh največjih tiranov, kar jih je imel kdaj svet.

Pueblo, Colo, meseca marca.

Valter Predovič.

hvali katera izmed njih. Hvala bogu, da moja boljša polovica ni pod mojim vodstvom. V šoli namreč — Drag. H.

II.

Tovariš, skrit za šifro Cankarjev Jerman, se brani na vso moč proti načinu javne kvalifikacije, kakor jo je objavil nedavno Uradni list — kvalifikacijo učiteljstva iste šole po svojem šefu-upravitelju. Članek končuje: Pribijmo! Učitelj imej svojega javnega kvalifikatorja le v nadzornikih, vse drugo je nonsens. Le vkup, le vkup...!

Ne morem si misliti, s kake vrste ironije bi osmešil Cankar ta izvajanja, katerih člankar silij iz svobode nazaj v robstvo, v avstrijskonemški birokratizem. Ali ni bolje, če kvalificira tovariša, brat brata, ki ga pač bolje pozna kot nadzornik, ki pohodi šolo enkrat, dvakrat v letu? To mi bo pritrtil sam Cankarjev Jerman. — Skrbi ga tudi, kako naj oceni soprog uspehe svoje soproge-učiteljice. Moj Bog! Kadar hočem pokazati v razredu svojo nepristranost, velim, naj učenci med seboj popravijo pismene izdelke in po številu napak določijo rede. Tako ali vsaj podobno naj postopa voditelj-tovariš z učiteljstvom na isti šoli.

Obseg učne tvarine je določen vsako leto naprej. Ob ugodnih razmerah ne more izostati uspeh, ki se mora oceniti le po tem, koliko odstotkov vseh učencev popolnoma zmaguje obdelano tvarino. — Tov. Cankarjev Jernej si ne more najbrž nadzornika niti misliti drugače nego mrkega moža s srepim pogledom in tako kislega obraza, da norm. človeka, kakor je moj sosed Gustelj, boli trebuh vsaj tri dni skupaj, ako se ga le domisli. Nekateri nadzornik — ne preblazega spomina — je pa došel enkrat na leto v šolo s tako dolgočasnim obrazom, da sem mu nadel nemško primero „wie sieben Tage Regenwetter“.

Takih birokratov v svobodni Jugoslaviji vendar ne maramo več.

Nek okr. šol. nadzornik je ocenjeval meseca oktobra moje učne uspehe po znanju učencev, ki jih prejšnje leto niti učil nisem, ker sem imel vsled boleznij dopust. Neuspeh si je dal potrditi tudi pri dež. šol. svetu in meni poslati potrdilo, da ga zatakem — menda — za zrcalo. Kaj še? Niti reagiral nisem.

Pok. Potekarja je enako pestil celo dež. šol. nadzornik „Ajmo, ajmo!“

Po učnem uspehu se ravnaj tudi marljivost. — Kaj pa z vedenjem? — Zares: kočljiva stvar. Ako je pa voditelj pravi tovariš in ne okosteneli birokrat, bo v blagohotnosti tudi tovarišu, ki je kaj zagrešil, povedal naravnost, da ne more dobiti za to pohvale; klečeplazstvo se pa mora studiti vsakemu človeku, tudi če ni voditelj-upravitelj šole in ocenjevatelj učiteljstva. Tudi menim, da šolske oblasti ne bodo še posebe nagajale onih ocenjevalcev, ki se bodo odlikovali z neopravičeno pedantnostjo, pikolovstvom in paten-tirano sitnobo, kakor smo bili navajeni doslej pri nadzornikih, ki so si s tem služili — zlate križce. V svobodni Jugoslaviji nimamo več torb na ustih. Zato se ne bojimo niti političnih šikan, ki so se preživele v razpači Avstriji in ki bi jih rada zopet prakticirala nekaj vsemogočna stranka na Kranjskem. Politika nima v šoli mesta. Kdor misli nasprotno, zasluži naše zaničevanje in preziranje. Na oceno takega šefa bi jaz tudi ne reagiral drugače, nego z opozoritvijo slovenske javnosti na tak unikum in pa z zaničevanjem.

Zato menim, da med poštenjaki, med možmi-značajni ni zadnja odredba neizvedljiva; če se bo pa izvajala po mojih nazorih, se ne bo nikomur več hotelo nazaj v c. kr. avstrijsko robstvo. Gotovo bo tudi Cankarjev Jerman drugačnih misli.

Zato pa le vkup, le vkup, kar nas je dobre volje in ne kislih, černih obrazov. I. T.

Zgodba iz našega vijaleta.

Zgodilo se je torej prilično takole. Tisti dan je bilo končano dolgotrajno nadzorovanje naše šole. Po uradni konferenci sem javil nadzorniku, da moram radi osebnih in stanovskih opravkov za en dan ali dva v Ljubljano. Ker sem lenuh in ker ima naša šola osem razredov, nimam mnogo pouka. In kolikor ga imam, sem si ga naprtil zato, da se včasih razjezim, ker bi se sicer ne počutil srečnega. Nastopil sem torej „dopust“ v dobri veri, da bom dobil šolo ob povratku še celo in učitelje in učence še pri običajnem poslu. Prvemu dnevno dopusta je sledil praznik, ki je bil vzrok, da nisem opravil vsega, kar je bilo potreba. Ker sem vsako leto komaj enkrat v Ljubljani, sem hotel započeto delo dovršiti tretji dan zjutraj in se nato vrniti v kraj svojega službovanja. In tu pričena zgodba. Na prej omenjeni praznik sem imel srečo in čast govoriti z višjim go-

spodom pri viš. šol. svetu. Razgovor je bil čisto neprisljen in gospod prijazen. Drugi dan — petek — sem bil že ob 8. uri na hodniku v vladni palači, to pa zato, ker sem se hotel še tisti dopoldan odpraviti, prej pa sem imel še opravka pri viš. šol. svetu. Še predno sem prišel na vrsto, me sreča na hodniku prej omenjeni gospod in me vpraša, če nimam šole in ali imam dopust. Nekoliko presenečen radi tako taktnega povpraševanja, mu pravim, da imam dopust, in gospod odide. Jaz nato v drugo pisarno in potem na kolodvor. Ne! prej sem še zajtrkoval, kar sicer ne spada k zgodbi, a je bilo potrebno. Ko dospem v Maribor, izvem — še predno sem bil doma — da me je lovila policija, to se pravi, da je dospelo iz Ljubljane na predsednika tukajšnjega mest. šol. sveta telefonsko vprašanje, če ima ravnatelj deške meščanske šole Dragotin Humek res dopust! Ali ni ganljiva ta zgodba? Ali ne uživamo mi učitelji lepega zaupanja pri naših višjih? Boga mi, nasmejaj sem se, kakor se znam smejati samo jaz pa Serajnikov Franček. Če bi povedal gospodom tam gori, da v triindvajsetih letih svojega službovanja še nisem imel dopusta iz osebnih razlogov, daljšega dopusta pa sploh ne, bi mi tudi ne verjeli in bi nadlegovali telefon. In če bi jim povedal, da sem več prostega časa porabil doselej za šolo kot za svojo osebo, bi mi še manj verjeli. Torej je vse prerokano brezplodno. Podal bi pa tale nasvet: Iz vseh šolskih sob in pisarn v demokratični Sloveniji naj bo napeljan telefon v Ljubljano v vladno palačo. Telefon mora biti urejen tako, da se bo slišalo samo tja, ne pa tudi iz Ljubljane ven. Če se to udeležim, sem prepričan, da bo pokojni Graham Bell od veselja, da se njegov izum tako s pridom uporablja, v grobu prevrnil kozolec. D. H.

Novo učiteljsko društvo.

(Iz Prekmurja.)

Po dolgem čakanju je prišel tudi za nas, ki nas je usoda zanesla v Prekmurje, dan, da smo si ustanovili svoje učiteljsko društvo. 12. t. m. se je zbralo vse učiteljstvo v Murski Soboti. Prišli so tudi učitelji Prekmurci, ki so bili pred kratkim nanovo sprejeti v službovanje. G. nadzornik Jurko je pozdravil zbranje in prečital društvena pravila. Nato se je izvolil odbor. Sprejeti so bili nekateri predlogi glede tiskovin, zamud, šol. zemlje etc. G. nadzornik je opozoril učitelje Prekmurce na določbe glede poduka madžarsčine, ker so se čule pritožbe, da nekateri učitelji Prekmurci govorijo in poučujejo madžarsko, proti čemu so pa Prekmurci ugovarjali in protestirali proti članku, ki je izšel v 18. št. Učit. Tov. kjer se jim očita madžaronstvo in drugo. Vendar ta njihov protest ni bil prav nič na mestu in njihovim trditvam, da članek laže, nismo mogli verjeti, saj so celo vprčili nas pred zborovanjem govoriš le madžarsko, kar pač ni znak njihove zavodnosti in slovenskega mišljenja. Kakor se je pa še pozneje pokazalo, lahko rečemo, da jim ni članek očital ničesar preveč. Le to dopustimo, da so mogoče med njimi tudi izjeme. Slišali smo pa konkretne dokaze, ki jih kažejo kot vse kaj drugega, le zavodne slovenske učitelje ne. Nastalo je torej med nami in njimi načelno nasprotstvo, kajti mi, ki smo prišli v Prekmurje, da tu utrdimo med narodom narodno idejo, da ga rešimo duševnih spon, v katere ga je okovalo madžarsko tlačanstvo, nikakor ne moremo mirno gledati, da bi naši novi kolegi zopet razdirali, kar smo mi dosegli. Da bi se vendar nasprotstvo ublažilo, je prošil za besedo tovariš Požegar, bivši dolgoletni predsednik mariborskega učiteljskega društva in je v temeljitem govoru tov. Prekmurcem razjasnil vso stvar. Rekel je med drugim: »Nikakor ne smete misliti, da vas hočemo mi preganjati ali da vam hočemo kakorkoli škodovati. Ne! Kakor privoščimo sebi kos kruha tako ga tudi vam. Stojimo na popolnoma pravilnem stališču, da je dolžnost učitelja, ki poučuje slovensko dečo, da je poučuje v slovenskem jeziku in čuti slovensko; le taki učitelji naj bi se nastavljali.« Te besede naj se nastavljajo le taki učitelji, ki čutijo slovensko, besede ob katerih se pač ne more izpodtikati nihče, so vzbudile pri tov. Prekmurcih odpor, ki jih je pokazal v zelo slabi ali pravi luči. Vstal je učitelj Luter in rekel doslovno: »Mi smo se zavezali, da bomo poučevali slovensko, a da moramo čutiti slovensko, tega ni nihče od nas zahteval!« So to besede, ki naj jih še tako obzirno pretresamo, zelo kritične. In zaglušile so se nam te besede, ki jih je izgovoril prekmurški učitelj — Slovenec in čudimo se le, da se ni niti eden med njimi oglašil, ki bi tem nizkotnim besedam ugovarjal.

Ali naj imamo torej o vas vseh tako mnenje? Vi, ki ste učitelji slovenske mla-

dine, ne morete ali nočete čutiti slovensko, kako boste pa v naši mladini vzbujali in gojili čut ljubezni do materinega jezika, do jugoslovanske zemlje, če vam je ta čut tuj in ste mu sovražni? Nastane vprašanje, kaj čutite in za kaj boste v nemali našo mladino v šoli? Ali naj nastane najbližja sumnja, da čutite z našimi nasprotniki Madžaroni in hočete kot učitelji izrabiti svoje delovanje v druge namene kakor ste poklicani in dolžni? Zločin bi bil to, in na vas samih je sedaj ležeče, da odpravite to sumnjo, da operete madež. Dokler pa tega ne storite, ostane med nami prepad, preko katerega si za enkrat ni mogoče podati roke.

Nezadovoljiv je bil uspeh našega prvega zborovanja. Da pa ne bo ostalo le pri ustanavljanju društva, temveč da dovedemo društveno delovanje v pravi tir, ste vabljni vsi tovariši in tovarišice v Prekmurju, ki poučujete slovensko in čutite slovensko, k sestanku dne 27. maja v Beltincih ob 10. uri v šolskem poslopju. Tajaik.

ALBIN SPREITZ:

Malo odgovora.

Kmetijski list, glasilo Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo, razpravlja v 19. številki od 6. maja o razmerju stranke k učiteljstvu. Članek se glasi: „Ljudskošolsko učiteljstvo in naša stranka.“ Ne morem ponoviti vse podane misli, dasiprav bi bilo zanimivo. Ta stranka priznava učiteljstvo kot pionirje za duševni napredek našega naroda, osvetljuje šikane reakcionarcev proti našemu stanju, in slednjič nas vabi preprijazno v stranko samostojnih kmetov, ker pričakuje od skupnega, vzajemnega dela blagor za oba stanova in duševni napredek vsega našega stanu. — Nadalje naroča svojim somišljenikom, da stopijo v prijateljske stike z učiteljstvom. Poskrbijo naj tudi, da zve ta poziv vse slovensko učiteljstvo. Obljubi slov. učiteljstvu vso možno politično in moralno podporo in se postavlja za njeno zaščitnico. Utemeljuje tudi, da spada učiteljstvo v kmetijsko stranko in je bližje kmetijskemu poklicu kot duhovniki, ki so s preizom zavrgli njihov program. Nadalje omenja, da ponekod že deluje učiteljstvo v Samostojni, a večinoma se drži meščanske JDS. — Članek je vzbudil na deželi precej pozornosti! — Utis imam, da želi stranka odmev iz naših strnjanih vrst. Evo ga!

Vemo, da stremi Samostojna kmetijska stranka predvsem za velikopotezno stanovsko organizacijo, ki jo kmetje dosedaj še pravzaprav nimajo. Zaveda se ogromne socialne moči kmetijskega sloja, če bi bil strnjen, ne ločen po cerkvenih tradicijah, in če bi predstavljal falango na zunaj. — Nekaj analognega se pripravljajo pri učiteljstvu. Stojimo tik pred združenjem jugoslovanskega učiteljstva, 18. julija je učiteljski kongres v Beogradu, ki bo dal gotovo tudi nekaj smernic za politično taktiko. — V naših organizacijah se poraja močno stremljenje za ustanovitve učiteljskega sindikata, oziroma daljepotezno pridružitve k vsaj idejno se že snovajočim sindikatom vseh duševnih delavcev.

Zato ravno ni vesel pojav, da deluje učiteljstvo deloma v tako raznolikih in nasprotujočih strankah. Posledica tega je, da zgubimo smisel za napredek in dobrobit vseh slojev in njih socialne in politične težnje, predvsem pa bratstva, ki nas veže po stanu. To delovanje v raznih strankah in stranicah razdvaja prevsem nas same in tudi mišljenje in namene v političnih strankah razdeljenega naroda z našim stanom. Naj bo že vendar enkrat za nami, da bo učitelj A priljubljen in spoštovan pri stanu ali stranki A, sovražen pri B; B priljubljen in spoštovan pri B, osovražen pri A, če smem rabiti ta matematični obrazec.

Če razvezujemo v otroku vse dobre in produktivne duševne sile in delujemo povsodi za najširšo narodovo prosveto in srčno kulturo, četudi ne v imenu kakšne stranke, potem mislim, da bo vsak z nami, ki je človek celega poštenja in mu je duševni razmah in sreča vseh pri srcu! Smer in namen našega delovanja bodi predvsem kulturnega značaja! Sicer pa naj dela vsak, kakor mu je dano. Jaz sem in bom delal!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 10. junija 1920, ob pol 10. uri dop. v šoli pri Sv. Boženku na Kogu tik ob mežimurski mejli.

*) Članek smo ponatisnili v zadnji številki našega lista. Uredn.

ki je s svojimi širokimi stanovskimi in šolskimi nazori začrtal smer za pravo pot v stanovskih in šolskih vprašanih hrvatskem učiteljstvu. Začrtal je smer i pot, po kateri lahko pride naš stan in šolstvo do močnega razmaha. Tudi on je izdal več knjig in brošur, v katerih se peča z vsemi že gori označenimi vprašanji. Njegovih del danes ne moremo navajati, ker zahteva obravnavo njegovega delovanja posebnega članka. Konstatiramo samo, da je tudi on smatral idejno zblizanje in idejno jasnost za prvi pogoj uspešnega našega stanovskega delovanja.

Idejna jasnost in idejno zblizanje je torej prvi pogoj za naše bodoče stanovsko delo, če nečemo, da bomo v naših organizacijah še nadalje vegetirali.

Usposobljenostno ocenjevanje učiteljstva v Sloveniji.

(Odgovor na članek v šte. 19. „Učit. Tovarišu...“)

I.

Leta in leta se je slovensko učiteljstvo borilo za javno ocenjevanje svojega dela. Končno smo dobili niz paragrafov, ki ugotavljajo postopek pri uradni ocenitvi. Da je posebna vrlina te ocenitve nje javni značaj, je umljivo samoočebni, saj to smo hoteli imeti. Drugo vprašanje je pa seveda, kdo in kako naj izvede ocenitev. Prav rad priznam, da je nova odredba potrebna kritike, ki sicer ne bo veliko pomagala, a bi vsaj pokazala mnenje učiteljstva, ki bi ga morala zaslišati oblast predno je izdala navodilo o ocenjevanju. Kritika pa, kakršno je podal Cankarjev Jerman v zadnji številki U. T. se mi zdi, miho povedano, neumestna. Da je s kratko gesto odklonil in razcefral paragrafe od prvega do zadnjega, to bo morebiti imponiralo gospodom v vladni palači ali pa tudi ne. Brutalna in pavšalna žalitev šolskih vodij je pa prav odvč in ne bo utrdila tovarištva tam, kjer je na slabih nogah. V koliko se je obneslo ocenjevanje učiteljstva po šolskih vodjih na nekdanjem Štajerskem, o tem mi ne pristojna sodba. Odločno pa zanikam, da bi poznal nadzornik učitelja bolj nego šolski vodja, ki živi z njim na istem zavodu čisto mnogo let, v tem ko ga nadzornik nadzoruje vsako leto komaj nekoliko ur ali pa sploh ne. V svojem učiteljevanju sem bil mnogo nadzorovan, a bila je tudi doba šestih let, ko nisem videl nadzornika v šoli. Sicer pa ne vem, zakaj bi ne imel nadzornik istih slabih lastnosti, ki jih kritik podtika šolskim vodjem. Vzglede je na obeh straneh, a mislim da ne toliko, kakor se zdi kritiku. In še nekaj! Tudi ocenitve vodje bi ne smel izvršiti nadzornik sam, ampak učiteljstvo dotične šole. Če učiteljstvo spozna, da šolski vodja ni na mestu, naj ta odstopi, pa če je stanovanje še tako udobno in vrt še tako obsežen! Globoko obžalujem, da doslej še ni prodrla misel o volitvi šolskih vodij ali upravnikov. Naša merodajna oblast je od demokracije oddaljena dalje nego verižnik od poštenja. Jaz bi se niti trenotek ne premišljal odložiti vodstva, ko bi me v to obsodila večina tovarišev na zavodu. In če bi ne bilo nikjer stanovanj, vrtov in drugih udobnosti, bi se menda malokdo izmed nas pehal za sladkogrenkim naslovom: vodja, nadučitelj, ravnatelj itd., posebno če bi nas vsi tovariši gledali skozi naočnike Cankarjevega Jermana. Za malo taktično opazko o oženjenih učiteljicah naj se mu za-

njaki po celi Evropi. Razkazal mi je svoje čebele najrazličnejših vrst. Otroke poučuje razen o šolskih stvarih tudi o čebelah in sadjereji ter jim radodarno deli svoje znanje, katerega si je bil s težavo pridobil v dolgih letih učenja. Če bi jaz iskal učitelja, bi si ne mogel izbrati boljšega kot je on.

Nisem imel časa, da bi se dolgo pogovarjal z njim.

Večkrat pa mislim nanj: Tam živi v visokih gorenjskih gorah, stara se v službi svojega naroda, opazuje fante in dekleta, kako se razvijajo v može in žene. Predstavljam si ga zadovoljnega, gledajočega na svojo domačijo in vselega ob misli, da vodi bodoče Jugoslovane, da pripravlja mladino svojega naroda za težko nalogo življenja.

Spomenik bi mu izklesal ali pesem bi mu napisal v čast.

Če ho Jugoslavija dobila šole, ki bodo proste od cerkve in politike, v katerih ne bodo učili učitelji ničesar drugega kot znanje, bo zemlja našega rojstva svobodna. Svobodna in prosta nevednosti in praznoverja, dveh največjih tiranov, kar jih je imel kdaj svet.

Pueblo, Colo, meseca marca.

Valter Predovič.

hvali katera izmed njih. Hvala bogu, da moja boljša polovica ni pod mojim vodstvom. V šoli namreč — Drag. H.

II.

Tovariš, skrit za šifro Cankarjev Jerman, se brani na vso moč proti načinu javne kvalifikacije, kakor jo je objavil nedavno Uradni list — kvalifikacijo učiteljstva iste šole po svojem šefu-upravitelju. Članek končuje: Pribijmo! Učitelj imej svojega javnega kvalifikatorja le v nadzornikih, vse drugo je nonsens. Le vkup, le vkup...!

Ne morem si misliti, s kake vrste ironije bi osmešil Cankar ta izvajanja, katerih člankar silij iz svobode nazaj v robstvo, v avstrijskonemški birokratizem. Ali ni bolje, če kvalificira tovariša, brat brata, ki ga pač bolje pozna kot nadzornik, ki pohodi šolo enkrat, dvakrat v letu? To mi bo pritrtil sam Cankarjev Jerman. — Skrbi ga tudi, kako naj oceni soprog uspehe svoje soproge-učiteljice. Moj Bog! Kadar hočem pokazati v razredu svojo nepristranost, velim, naj učenci med seboj popravijo pismene izdelke in po številu napak določijo rede. Tako ali vsaj podobno naj postopa voditelj-tovariš z učiteljstvom na isti šoli.

Obseg učne tvarine je določen vsako leto naprej. Ob ugodnih razmerah ne more izostati uspeh, ki se mora oceniti le po tem, koliko odstotkov vseh učencev popolnoma zmaguje obdelano tvarino. — Tov. Cankarjev Jernej si ne more najbrž nadzornika niti misliti drugače nego mrkega moža s srepim pogledom in tako kislega obraza, da norm. človeka, kakor je moj sosed Gustelj, boli trebuh vsaj tri dni skupaj, ako se ga le domisli. Nekateri nadzornik — ne preblazega spomina — je pa došel enkrat na leto v šolo s tako dolgočasnim obrazom, da sem mu nadel nemško primero „wie sieben Tage Regenwetter“.

Takih birokratov v svobodni Jugoslaviji vendar ne maramo več.

Nek okr. šol. nadzornik je ocenjeval meseca oktobra moje učne uspehe po znanju učencev, ki jih prejšnje leto niti učil nisem, ker sem imel vsled boleznij dopust. Neuspeh si je dal potrditi tudi pri dež. šol. svetu in meni poslati potrdilo, da ga zatakem — menda — za zrcalo. Kaj še? Niti reagiral nisem.

Pok. Potekarja je enako pestil celo dež. šol. nadzornik „Ajmo, ajmo!“

Po učnem uspehu se ravnaj tudi marljivost. — Kaj pa z vedenjem? — Zares: kočljiva stvar. Ako je pa voditelj pravi tovariš in ne okosteneli birokrat, bo v blagohotnosti tudi tovarišu, ki je kaj zagrešil, povedal naravnost, da ne more dobiti za to pohvale; klečeplazstvo se pa mora studiti vsakemu človeku, tudi če ni voditelj-upravitelj šole in ocenjevatelj učiteljstva. Tudi menim, da šolske oblasti ne bodo še posebe nagajale onih ocenjevalcev, ki se bodo odlikovali z neopravičeno pedantnostjo, pikolovstvom in paten-tirano sitnobo, kakor smo bili navajeni doslej pri nadzornikih, ki so si s tem služili — zlate križce. V svobodni Jugoslaviji nimamo več torb na ustih. Zato se ne bojimo niti političnih šikan, ki so se preživele v razpači Avstriji in ki bi jih rada zopet prakticala nekaj vsemogočna stranka na Kranjskem. Politika nima v šoli mesta. Kdor misli nasprotno, zasluži naše zaničevanje in preziranje. Na oceno takega šefa bi jaz tudi ne reagiral drugače, nego z opozoritvijo slovenske javnosti na tak unikum in pa z zaničevanjem.

Zato menim, da med poštenjaki, med možmi-značajni ni zadnja odredba neizvedljiva; če se bo pa izvajala po mojih nazorih, se ne bo nikomur več hotelo nazaj v c. kr. avstrijsko robstvo. Gotovo bo tudi Cankarjev Jerman drugačnih misli.

Zato pa le vkup, le vkup, kar nas je dobre volje in ne kislih, černih obrazov. I. T.

Zgodba iz našega vijaleta.

Zgodilo se je torej prilično takole. Tisti dan je bilo končano dolgotrajno nadzorovanje naše šole. Po uradni konferenci sem javil nadzorniku, da moram radi osebnih in stanovskih opravkov za en dan ali dva v Ljubljano. Ker sem lenuh in ker ima naša šola osem razredov, nimam mnogo pouka. In kolikor ga imam, sem si ga naprtil zato, da se včasih razjezim, ker bi se sicer ne počutil srečnega. Nastopil sem torej „dopust“ v dobri veri, da bom dobil šolo ob povratku še celo in učitelje in učence še pri običajnem poslu. Prvemu dnevno dopusta je sledil praznik, ki je bil vzrok, da nisem opravil vsega, kar je bilo potreba. Ker sem vsako leto komaj enkrat v Ljubljani, sem hotel započeto delo dovršiti tretji dan zjutraj in se nato vrniti v kraj svojega službovanja. In tu pričinja zgodba. Na prej omenjeni praznik sem imel srečo in čast govoriti z višjim go-

spodom pri viš. šol. svetu. Razgovor je bil čisto neprisljhen in gospod prijazen. Drugi dan — petek — sem bil že ob 8. uri na hodniku v vladni palači, to pa zato, ker sem se hotel še tisti dopoldan odpreliti, prej pa sem imel še opravka pri viš. šol. svetu. Še predno sem prišel na vrsto, me sreča na hodniku prej omenjeni gospod in me vpraša, če nimam šole in ali imam dopust. Nekoliko presenečen radi tako taktnega povpraševanja, mu pravim, da imam dopust, in gospod odide. Jaz nato v drugo pisarno in potem na kolodvor. Ne! prej sem še zajtrkoval, kar sicer ne spada k zgodbi, a je bilo potrebno. Ko dospem v Maribor, izvem — še predno sem bil doma — da me je lovila policija, to se pravi, da je dospelo iz Ljubljane na predsednika tukajšnjega mest. šol. sveta telefonsko vprašanje, če ima ravnatelj deške meščanske šole Dragotin Humek res dopust! Ali ni ganljiva ta zgodba? Ali ne uživamo mi učitelji lepega zaupanja pri naših višjih? Boga mi, nasmejaj sem se, kakor se znam smejati samo jaz pa Serajnikov Franček. Če bi povedal gospodom tam gori, da v triindvajsetih letih svojega službovanja še nisem imel dopusta iz osebnih razlogov, daljšega dopusta pa sploh ne, bi mi tudi ne verjeli in bi nadlegovali telefon. In če bi jim povedal, da sem več prostega časa porabil doselej za šolo kot za svojo osebo, bi mi še manj verjeli. Torej je vse prerokano brezplodno. Podal bi pa tale nasvet: Iz vseh šolskih sob in pisarn v demokratični Sloveniji naj bo napeljan telefon v Ljubljano v vladno palačo. Telefon mora biti urejen tako, da se bo slišalo samo tja, ne pa tudi iz Ljubljane ven. Če se to udeležiti, sem prepričan, da bo pokojni Graham Bell od veselja, da se njegov izum tako s pridom uporablja, v grobu prevrnil kozolec. D. H.

Novo učiteljsko društvo.

(Iz Prekmurja.)

Po dolgem čakanju je prišel tudi za nas, ki nas je usoda zanesla v Prekmurje, dan, da smo si ustanovili svoje učiteljsko društvo. 12. t. m. se je zbralo vse učiteljstvo v Murski Soboti. Prišli so tudi učitelji Prekmurci, ki so bili pred kratkim nanovo sprejeti v službovanje. G. nadzornik Jurko je pozdravil zbranje in prečital društvena pravila. Nato se je izvolil odbor. Sprejeti so bili nekateri predlogi glede tiskovin, zamud, šol. zemlje etc. G. nadzornik je opozoril učitelje Prekmurce na določbe glede poduka madžarsčine, ker so se čule pritožbe, da nekateri učitelji Prekmurci govorijo in poučujejo madžarsko, proti čemu so pa Prekmurci ugovarjali in protestirali proti članku, ki je izšel v 18. št. Učit. Tov. kjer se jim očita madžaronstvo in drugo. Vendar ta njihov protest ni bil prav nič na mestu in njihovim trditvam, da članek laže, nismo mogli verjeti, saj so celo vprčili nas pred zborovanjem govorih le madžarsko, kar pač ni znak njihove zavodnosti in slovenskega mišljenja. Kakor se je pa še pozneje pokazalo, lahko rečemo, da jim ni članek očital ničesar preveč. Le to dopustimo, da so mogoče med njimi tudi izjeme. Slišali smo pa konkretne dokaze, ki jih kažejo kot vse kaj drugega, le zavodne slovenske učitelje ne. Nastalo je torej med nami in njimi načelno nasprotstvo, kajti mi, ki smo prišli v Prekmurje, da tu utrdimo med narodom narodno idejo, da ga rešimo duševnih spon, v katere ga je okovalo madžarsko tlačanstvo, nikakor ne moremo mirno gledati, da bi naši novi kolegi zopet razdirali, kar smo mi dosegli. Da bi se vendar nasprotstvo ublažilo, je prošil za besedo tovariš Požegar, bivši dolgoletni predsednik mariborskega učiteljskega društva in je v temeljitem govoru tov. Prekmurcem razjasnil vso stvar. Rekel je med drugim: »Nikakor ne smete misliti, da vas hočemo mi preganjati ali da vam hočemo kakorkoli škodovati. Ne! Kakor privoščimo sebi kos kruha tako ga tudi vam. Stojimo na popolnoma pravilnem stališču, da je dolžnost učitelja, ki poučuje slovensko dečo, da je poučuje v slovenskem jeziku in čuti slovensko; le taki učitelji naj bi se nastavljali.« Te besede naj se nastavlja le taki učitelji, ki čutijo slovensko, besede ob katerih se pač ne more izpodtikati nihče, so vzbudile pri tov. Prekmurcih odpor, ki jih je pokazal v zelo slabi ali pravi luči. Vstal je učitelj Luter in rekel doslovno: »Mi smo se zavezali, da bomo poučevali slovensko, a da moramo čutiti slovensko, tega ni nihče od nas zahteval!« So to besede, ki naj jih še tako obzirno pretresamo, zelo kritične. In zaglušile so se nam te besede, ki jih je izgovoril prekmurški učitelj — Slovenec in čudimo se le, da se ni niti eden med njimi oglašil, ki bi tem nizkotnim besedam ugovarjal.

Ali naj imamo torej o vas vseh tako mnenje? Vi, ki ste učitelji slovenske mla-

dine, ne morete ali nočete čutiti slovensko, kako boste pa v naši mladini vzbujali in gojili čut ljubezni do materinega jezika, do jugoslovanske zemlje, če vam je ta čut tuj in ste mu sovražni? Nastane vprašanje, kaj čutite in za kaj boste v nemali našo mladino v šoli? Ali naj nastane najbližja sumnja, da čutite z našimi nasprotniki Madžaroni in hočete kot učitelji izrabiti svoje delovanje v druge namene kakor ste poklicani in dolžni? Zločin bi bil to, in na vas samih je sedaj ležeče, da odpravite to sumnjo, da operete madež. Dokler pa tega ne storite, ostane med nami prepad, preko katerega si za enkrat ni mogoče podati roke.

Nezadovoljiv je bil uspeh našega prvega zborovanja. Da pa ne bo ostalo le pri ustanavljanju društva, temveč da dovedemo društveno delovanje v pravi tir, ste vabljni vsi tovariši in tovarišice v Prekmurju, ki poučujete slovensko in čutite slovensko, k sestanku dne 27. maja v Beltincih ob 10. uri v šolskem poslopu. Tajaik.

ALBIN SPREITZ:

Malo odgovora.

Kmetijski list, glasilo Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo, razpravlja v 19. številki od 6. maja o razmerju stranke k učiteljstvu. Članek se glasi: „Ljudskošolsko učiteljstvo in naša stranka.“ Ne morem ponoviti vse podane misli, dasiprav bi bilo zanimivo. Ta stranka priznava učiteljstvo kot pionirje za duševni napredek našega naroda, osvetljuje šikane reakcionarcev proti našemu stanju, in slednjič nas vabi preprijazno v stranko samostojnih kmetov, ker pričakuje od skupnega, vzajemnega dela blagor za oba stanova in duševni napredek vsega našega stanu. — Nadalje naroča svojim somišljenikom, da stopijo v prijateljske stike z učiteljstvom. Poskrbijo naj tudi, da zve ta poziv vse slovensko učiteljstvo. Obljubija slov. učiteljstvu vso možno politično in moralno podporo in se postavlja za njeno zaščitnico. Utemeljuje tudi, da spada učiteljstvo v kmetijsko stranko in je bližje kmetijskemu poklicu kot duhovniki, ki so s preizrom zavrgli njihov program. Nadalje omenja, da ponekod že deluje učiteljstvo v Samostojni, a večinoma se drži meščanske JDS. — Članek je vzbudil na deželi precej pozornosti! — Utis imam, da želi stranka odmev iz naših strnjanih vrst. Evo ga!

Vemo, da stremi Samostojna kmetijska stranka predvsem za velikopotezno stanovsko organizacijo, ki jo kmetje dosedaj še pravzaprav nimajo. Zaveda se ogromne socialne moči kmetijskega sloja, če bi bil strnjen, ne ločen po cerkvenih tradicijah, in če bi predstavljal falango na zunaj. — Nekaj analognega se pripravlja pri učiteljstvu. Stojimo tik pred združenjem jugoslovanskega učiteljstva, 18. julija je učiteljski kongres v Beogradu, ki bo dal gotovo tudi nekaj smernic za politično taktiko. — V naših organizacijah se poraja močno stremljenje za ustanovitve učiteljskega sindikata, oziroma daljepotezno pridružitve k vsaj idejno se že snovajočim sindikatom vseh duševnih delavcev.

Zato ravno ni vesel pojav, da deluje učiteljstvo deloma v tako raznolikih in nasprotujočih strankah. Posledica tega je, da zgubimo smisel za napredek in dobrobit vseh slojev in njih socialne in politične težnje, predvsem pa bratstva, ki nas veže po stanu. To delovanje v raznih strankah in stranicah razdvaja prevsem nas same in tudi mišljenje in namene v političnih strankah razdeljenega naroda z našim stanom. Naj bo že vendar enkrat za nami, da bo učitelj A priljubljen in spoštovan pri stanu ali stranki A, sovražen pri B; B priljubljen in spoštovan pri B, osovražen pri A, če smem rabiti ta matematični obrazec.

Če razvezujemo v otroku vse dobre in produktivne duševne sile in delujemo povsodi za najširšo narodovo prosvečo in srčno kulturo, četudi ne v imenu kakšne stranke, potem mislim, da bo vsak z nami, ki je človek celega poštenja in mu je duševni razmah in sreča vseh pri srcu! Smer in namen našega delovanja bodi predvsem, kulturnega značaja! Sicer pa naj dela vsak, kakor mu je dano. Jaz sem in bom delal!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 10. junija 1920, ob pol 10. uri dop. v šoli pri Sv. Boženku na Kogu tik ob mežimurski mejli.

*) Članek smo ponatisnili v zadnji številki našega lista. Uredn.

ki je s svojimi širokimi stanovskimi in šolskimi nazori začrtal smer za pravo pot v stanovskih in šolskih vprašanih hrvatskem učiteljstvu. Začrtal je smer i pot, po kateri lahko pride naš stan in šolstvo do močnega razmaha. Tudi on je izdal več knjig in brošur, v katerih se peča z vsemi že gori označenimi vprašanji. Njegovih del danes ne moremo navajati, ker zahteva obravnavo njegovega delovanja posebnega članka. Konstatiramo samo, da je tudi on smatral idejno zblizanje in idejno jasnost za prvi pogoj uspešnega našega stanovskega delovanja.

Idejna jasnost in idejno zblizanje je torej prvi pogoj za naše bodoče stanovsko delo, če nečemo, da bomo v naših organizacijah še nadalje vegetirali.

Usposobljenostno ocenjevanje učiteljstva v Sloveniji.

(Odgovor na članek v šte. 19. „Učit. Tovarišu...“)

I.

Leta in leta se je slovensko učiteljstvo borilo za javno ocenjevanje svojega dela. Končno smo dobili niz paragrafov, ki ugotavljajo postopek pri uradni ocenitvi. Da je posebna vrlina te ocenitve nje javni značaj, je umljivo samoočebni, saj to smo hoteli imeti. Drugo vprašanje je pa seveda, kdo in kako naj izvede ocenitev. Prav rad priznam, da je nova odredba potrebna kritike, ki sicer ne bo veliko pomagala, a bi vsaj pokazala mnenje učiteljstva, ki bi ga morala zaslišati oblast predno je izdala navodilo o ocenjevanju. Kritika pa, kakršno je podal Cankarjev Jerman v zadnji številki U. T. se mi zdi, miho povedano, neumestna. Da je s kratko gesto odklonil in razcefral paragrafe od prvega do zadnjega, to bo morebiti imponiralo gospodom v vladni palači ali pa tudi ne. Brutalna in pavšalna žalitev šolskih vodij je pa prav odvč in ne bo utrdila tovarištva tam, kjer je na slabih nogah. V koliko se je obneslo ocenjevanje učiteljstva po šolskih vodjih na nekdanjem Štajerskem, o tem mi ne pristojna sodba. Odločno pa zanikam, da bi poznal nadzornik učitelja bolj nego šolski vodja, ki živi z njim na istem zavodu čisto mnogo let, v tem ko ga nadzornik nadzoruje vsako leto komaj nekoliko ur ali pa sploh ne. V svojem učiteljevanju sem bil mnogo nadzorovan, a bila je tudi doba šestih let, ko nisem videl nadzornika v šoli. Sicer pa ne vem, zakaj bi ne imel nadzornik istih slabih lastnosti, ki jih kritik podtika šolskim vodjem. Vzglede je na obeh straneh, a mislim da ne toliko, kakor se zdi kritiku. In še nekaj! Tudi ocenitve vodje bi ne smel izvršiti nadzornik sam, ampak učiteljstvo dotične šole. Če učiteljstvo spozna, da šolski vodja ni na mestu, naj ta odstopi, pa če je stanovanje še tako udobno in vrt še tako obsežen! Globoko obžalujem, da doslej še ni prodrla misel o volitvi šolskih vodij ali upravnikov. Naša merodajna oblast je od demokracije oddaljena dalje nego verižnik od poštenja. Jaz bi se niti trenotek ne premišljal odložiti vodstva, ko bi me v to obsodila večina tovarišev na zavodu. In če bi ne bilo nikjer stanovanj, vrtov in drugih udobnosti, bi se menda malokdo izmed nas pehal za sladkogrenkim naslovom: vodja, nadučitelj, ravnatelj itd., posebno če bi nas vsi tovariši gledali skozi naočnike Cankarjevega Jermana. Za malo taktično opazko o oženjenih učiteljicah naj se mu za-

njaki po celi Evropi. Razkazal mi je svoje čebele najrazličnejših vrst. Otroke poučuje razen o šolskih stvarih tudi o čebelah in sadjereji ter jim radodarno deli svoje znanje, katerega si je bil s težavo pridobil v dolgih letih učenja. Če bi jaz iskal učitelja, bi si ne mogel izbrati boljšega kot je on.

Nisem imel časa, da bi se dolgo pogovarjal z njim.

Večkrat pa mislim nanj: Tam živi v visokih gorenjskih gorah, stara se v službi svojega naroda, opazuje fante in dekleta, kako se razvijajo v može in žene. Predstavljam si ga zadovoljnega, gledajočega na svojo domačijo in vselega ob misli, da vodi bodoče Jugoslovane, da pripravlja mladino svojega naroda za težko nalogo življenja.

Spomenik bi mu izklesal ali pesem bi mu napisal v čast.

Če ho Jugoslavija dobila šole, ki bodo proste od cerkve in politike, v katerih ne bodo učili učitelji ničesar drugega kot znanje, bo zemlja našega rojstva svobodna. Svobodna in prosta nevednosti in praznoverja, dveh največjih tiranov, kar jih je imel kdaj svet.

Pueblo, Colo, meseca marca.

Valter Predovič.

hvali katera izmed njih. Hvala bogu, da moja boljša polovica ni pod mojim vodstvom. V šoli namreč — Drag. H.

II.

Tovariš, skrit za šifro Cankarjev Jerman, se brani na vso moč proti načinu javne kvalifikacije, kakor jo je objavil nedavno Uradni list — kvalifikacijo učiteljstva iste šole po svojem šefu-upravitelju. Članek končuje: Pribijmo! Učitelj imej svojega javnega kvalifikatorja le v nadzornikih, vse drugo je nonsens. Le vkup, le vkup...!

Ne morem si misliti, s kake vrste ironije bi osmešil Cankar ta izvajanja, katerih člankar silij iz svobode nazaj v robstvo, v avstrijskonemški birokratizem. Ali ni bolje, če kvalificira tovariša, brat brata, ki ga pač bolje pozna kot nadzornik, ki pohodi šolo enkrat, dvakrat v letu? To mi bo pritrtil sam Cankarjev Jerman. — Skrbi ga tudi, kako naj oceni soprog uspehe svoje soproge-učiteljice. Moj Bog! Kadar hočem pokazati v razredu svojo nepristranost, velim, naj učenci med seboj popravijo pismene izdelke in po številu napak določijo rede. Tako ali vsaj podobno naj postopa voditelj-tovariš z učiteljstvom na isti šoli.

Obseg učne tvarine je določen vsako leto naprej. Ob ugodnih razmerah ne more izostati uspeh, ki se mora oceniti le po tem, koliko odstotkov vseh učencev popolnoma zmaguje obdelano tvarino. — Tov. Cankarjev Jernej si ne more najbrž nadzornika niti misliti drugače nego mrkega moža s srepim pogledom in tako kislega obraza, da norm. človeka, kakor je moj sosed Gustelj, boli trebuh vsaj tri dni skupaj, ako se ga le domisli. Nekateri nadzorniki — ne preblazega spomina — je pa došel enkrat na leto v šolo s tako dolgočasnim obrazom, da sem mu nadel nemško primero „wie sieben Tage Regenwetter“.

Takih birokratov v svobodni Jugoslaviji vendar ne maramo več.

Nek okr. šol. nadzornik je ocenjeval meseca oktobra moje učne uspehe po znanju učencev, ki jih prejšnje leto niti učil nisem, ker sem imel vsled boleznij dopust. Neuspeh si je dal potrditi tudi pri dež. šol. svetu in meni poslati potrdilo, da ga zatakem — menda — za zrcalo. Kaj še? Niti reagiral nisem.

Pok. Potekarja je enako pestil celo dež. šol. nadzornik „Ajmo, ajmo!“

Po učnem uspehu se ravnaj tudi marljivost. — Kaj pa z vedenjem? — Zares: kočljiva stvar. Ako je pa voditelj pravi tovariš in ne okosteneli birokrat, bo v blagohotnosti tudi tovarišu, ki je kaj zagrešil, povedal naravnost, da ne more dobiti za to pohvale; klečeplazstvo se pa mora studiti vsakemu človeku, tudi če ni voditelj-upravitelj šole in ocenjevatelj učiteljstva. Tudi menim, da šolske oblasti ne bodo še posebe nagajale onih ocenjevalcev, ki se bodo odlikovali z neopravičeno pedantnostjo, pikolovstvom in paten-tirano sitnobo, kakor smo bili navajeni doslej pri nadzornikih, ki so si s tem služili — zlate križce. V svobodni Jugoslaviji nimamo več torb na ustih. Zato se ne bojimo niti političnih šikan, ki so se preživele v razpači Avstriji in ki bi jih rada zopet prakticirala nekaj vsemogočna stranka na Kranjskem. Politika nima v šoli mesta. Kdor misli nasprotno, zasluži naše zaničevanje in preziranje. Na oceno takega šefa bi jaz tudi ne reagiral drugače, nego z opozoritvijo slovenske javnosti na tak unikum in pa z zaničevanjem.

Zato menim, da med poštenjaki, med možmi-značajni ni zadnja odredba neizvedljiva; če se bo pa izvajala po mojih nazorih, se ne bo nikomur več hotelo nazaj v c. kr. avstrijsko robstvo. Gotovo bo tudi Cankarjev Jerman drugačnih misli.

Zato pa le vkup, le vkup, kar nas je dobre volje in ne kislih, černih obrazov. I. T.

Zgodba iz našega vijaleta.

Zgodilo se je torej prilično takole. Tisti dan je bilo končano dolgotrajno nadzorovanje naše šole. Po uradni konferenci sem javil nadzorniku, da moram radi osebnih in stanovskih opravkov za en dan ali dva v Ljubljano. Ker sem lenuh in ker ima naša šola osem razredov, nimam mnogo pouka. In kolikor ga imam, sem si ga naprtil zato, da se včasih razjezim, ker bi se sicer ne počutil srečnega. Nastopil sem torej „dopust“ v dobri veri, da bom dobil šolo ob povratku še celo in učitelje in učence še pri običajnem poslu. Prvemu dnevno dopusta je sledil praznik, ki je bil vzrok, da nisem opravil vsega, kar je bilo potreba. Ker sem vsako leto komaj enkrat v Ljubljani, sem hotel započeto delo dovršiti tretji dan zjutraj in se nato vrniti v kraj svojega službovanja. In tu pričinja zgodba. Na prej omenjeni praznik sem imel srečo in čast govoriti z višjim go-

spodom pri viš. šol. svetu. Razgovor je bil čisto neprisljjen in gospod prijazen. Drugi dan — petek — sem bil že ob 8. uri na hodniku v vladni palači, to pa zato, ker sem se hotel še tisti dopoldan odpraviti, prej pa sem imel še opravka pri viš. šol. svetu. Še predno sem prišel na vrsto, me sreča na hodniku prej omenjeni gospod in me vpraša, če nimam šole in ali imam dopust. Nekoliko presenečen radi tako taktnega povpraševanja, mu pravim, da imam dopust, in gospod odide. Jaz nato v drugo pisarno in potem na kolodvor. Ne! prej sem še zajtrkoval, kar sicer ne spada k zgodbi, a je bilo potrebno. Ko dospem v Maribor, izvem — še predno sem bil doma — da me je lovila policija, to se pravi, da je dospelo iz Ljubljane na predsednika tukajšnjega mest. šol. sveta telefonsko vprašanje, če ima ravnatelj deške meščanske šole Dragotin Humek res dopust! Ali ni ganljiva ta zgodba? Ali ne uživamo mi učitelji lepega zaupanja pri naših višjih? Boga mi, nasmejaj sem se, kakor se znam smejati samo jaz pa Serajnikov Franček. Če bi povedal gospodom tam gori, da v triindvajsetih letih svojega službovanja še nisem imel dopusta iz osebnih razlogov, daljšega dopusta pa sploh ne, bi mi tudi ne verjeli in bi nadlegovali telefon. In če bi jim povedal, da sem več prostega časa porabil doselej za šolo kot za svojo osebo, bi mi še manj verjeli. Torej je vse prerokano brezplodno. Podal bi pa tale nasvet: Iz vseh šolskih sob in pisarn v demokratični Sloveniji naj bo napeljan telefon v Ljubljano v vladno palačo. Telefon mora biti urejen tako, da se bo slišalo samo tja, ne pa tudi iz Ljubljane ven. Če se to udeležiti, sem prepričan, da bo pokojni Graham Bell od veselja, da se njegov izum tako s pridom uporablja, v grobu prevrnil kozolec. D. H.

Novo učiteljsko društvo.

(Iz Prekmurja.)

Po dolgem čakanju je prišel tudi za nas, ki nas je usoda zanesla v Prekmurje, dan, da smo si ustanovili svoje učiteljsko društvo. 12. t. m. se je zbralo vse učiteljstvo v Murski Soboti. Prišli so tudi učitelji Prekmurci, ki so bili pred kratkim nanovo sprejeti v službovanje. G. nadzornik Jurko je pozdravil zbranje in prečital društvena pravila. Nato se je izvolil odbor. Sprejeti so bili nekateri predlogi glede tiskovin, zamud, šol. zemlje etc. G. nadzornik je opozoril učitelje Prekmurce na določbe glede poduka madžarsčine, ker so se čule pritožbe, da nekateri učitelji Prekmurci govorijo in poučujejo madžarsko, proti čemu so pa Prekmurci ugovarjali in protestirali proti članku, ki je izšel v 18. št. Učit. Tov. kjer se jim očita madžaronstvo in drugo. Vendar ta njihov protest ni bil prav nič na mestu in njihovim trditvam, da članek laže, nismo mogli verjeti, saj so celo vprčili nas pred zborovanjem govoriš le madžarsko, kar pač ni znak njihove zavodnosti in slovenskega mišljenja. Kakor se je pa še pozneje pokazalo, lahko rečemo, da jim ni članek očital ničesar preveč. Le to dopustimo, da so mogoče med njimi tudi izjeme. Slišali smo pa konkretne dokaze, ki jih kažejo kot vse kaj drugega, le zavodne slovenske učitelje ne. Nastalo je torej med nami in njimi načelno nasprotstvo, kajti mi, ki smo prišli v Prekmurje, da tu utrdimo med narodom narodno idejo, da ga rešimo duševnih spon, v katere ga je okovalo madžarsko tlačanstvo, nikakor ne moremo mirno gledati, da bi naši novi kolegi zopet razdirali, kar smo mi dosegli. Da bi se vendar nasprotstvo ublažilo, je prošil za besedo tovariš Požegar, bivši dolgoletni predsednik mariborskega učiteljskega društva in je v temeljitem govoru tov. Prekmurcem razjasnil vso stvar. Rekel je med drugim: »Nikakor ne smete misliti, da vas hočemo mi preganjati ali da vam hočemo kakorkoli škodovati. Ne! Kakor privoščimo sebi kos kruha tako ga tudi vam. Stojimo na popolnoma pravilnem stališču, da je dolžnost učitelja, ki poučuje slovensko dečo, da je poučuje v slovenskem jeziku in čuti slovensko; le taki učitelji naj bi se nastavljali.« Te besede naj se nastavljajo le taki učitelji, ki čutijo slovensko, besede ob katerih se pač ne more izpodtikati nihče, so vzbudile pri tov. Prekmurcih odpor, ki jih je pokazal v zelo slabi ali pravi luči. Vstal je učitelj Luter in rekel doslovno: »Mi smo se zavezali, da bomo poučevali slovensko, a da moramo čutiti slovensko, tega ni nihče od nas zahteval!« So to besede, ki naj jih še tako obzirno pretresamo, zelo kritične. In zaglušile so se nam te besede, ki jih je izgovoril prekmurški učitelj — Slovenec in čudimo se le, da se ni niti eden med njimi oglašil, ki bi tem nizkotnim besedam ugovarjal.

Ali naj imamo torej o vas vseh tako mnenje? Vi, ki ste učitelji slovenske mla-

dine, ne morete ali nočete čutiti slovensko, kako boste pa v naši mladini vzbujali in gojili čut ljubezni do materinega jezika, do jugoslovanske zemlje, če vam je ta čut tuj in ste mu sovražni? Nastane vprašanje, kaj čutite in za kaj boste v nemali našo mladino v šoli? Ali naj nastane najbližja sumnja, da čutite z našimi nasprotniki Madžaroni in hočete kot učitelji izrabiti svoje delovanje v druge namene kakor ste poklicani in dolžni? Zločin bi bil to, in na vas samih je sedaj ležeče, da odpravite to sumnjo, da operete madež. Dokler pa tega ne storite, ostane med nami prepad, preko katerega si za enkrat ni mogoče podati roke.

Nezadovoljiv je bil uspeh našega prvega zborovanja. Da pa ne bo ostalo le pri ustanavljanju društva, temveč da dovedemo društveno delovanje v pravi tir, ste vabljni vsi tovariši in tovarišice v Prekmurju, ki poučujete slovensko in čutite slovensko, k sestanku dne 27. maja v Beltincih ob 10. uri v šolskem poslopju. Tajaik.

ALBIN SPREITZ:

Malo odgovora.

Kmetijski list, glasilo Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo, razpravlja v 19. številki od 6. maja o razmerju stranke k učiteljstvu. Članek se glasi: „Ljudskošolsko učiteljstvo in naša stranka.“ Ne morem ponoviti vse podane misli, dasiprav bi bilo zanimivo. Ta stranka priznava učiteljstvo kot pionirje za duševni napredek našega naroda, osvetljuje šikane reakcionarcev proti našemu stanju, in slednjič nas vabi preprijazno v stranko samostojnih kmetov, ker pričakuje od skupnega, vzajemnega dela blagor za oba stanova in duševni napredek vsega našega stanu. — Nadalje naroča svojim somišljenikom, da stopijo v prijateljske stike z učiteljstvom. Poskrbijo naj tudi, da zve ta poziv vse slovensko učiteljstvo. Obljubija slov. učiteljstvu vso možno politično in moralno podporo in se postavlja za njeno zaščitnico. Utemeljuje tudi, da spada učiteljstvo v kmetijsko stranko in je bližje kmetijskemu poklicu kot duhovniki, ki so s preizom zavrgli njihov program. Nadalje omenja, da ponekod že deluje učiteljstvo v Samostojni, a večinoma se drži meščanske JDS. — Članek je vzbudil na deželi precej pozornosti! — Utis imam, da želi stranka odmev iz naših strnjanih vrst. Evo ga!

Vemo, da stremi Samostojna kmetijska stranka predvsem za velikopotezno stanovsko organizacijo, ki jo kmetje dosedaj še pravzaprav nimajo. Zaveda se ogromne socialne moči kmetijskega sloja, če bi bil strnjen, ne ločen po cerkvenih tradicijah, in če bi predstavljal falango na zunaj. — Nekaj analognega se pripravlja pri učiteljstvu. Stojimo tik pred združenjem jugoslovanskega učiteljstva, 18. julija je učiteljski kongres v Beogradu, ki bo dal gotovo tudi nekaj smernic za politično taktiko. — V naših organizacijah se poraja močno stremljenje za ustanovitve učiteljskega sindikata, oziroma daljepotezno pridružitve k vsaj idejno se že snovajočim sindikatom vseh duševnih delavcev.

Zato ravno ni vesel pojav, da deluje učiteljstvo deloma v tako raznolikih in nasprotujočih strankah. Posledica tega je, da zgubimo smisel za napredek in dobrobit vseh slojev in njih socialne in politične težnje, predvsem pa bratstva, ki nas veže po stanu. To delovanje v raznih strankah in stranci razdvaja prevsem nas same in tudi mišljenje in namene v političnih strankah razdeljenega naroda z našim stanom. Naj bo že vendar enkrat za nami, da bo učitelj A priljubljen in spoštovan pri stanu ali stranki A, sovražjen pri B; B priljubljen in spoštovan pri B, osovražjen pri A, če smem rabiti ta matematični obrazec.

Če razvezujemo v otroku vse dobre in produktivne duševne sile in delujemo povsodi za najširšo narodovo prosvečo in srčno kulturo, četudi ne v imenu kakšne stranke, potem mislim, da bo vsak z nami, ki je človek celega poštenja in mu je duševni razmah in sreča vseh pri srcu! Smer in namen našega delovanja bodi predvsem, kulturnega značaja! Sicer pa naj dela vsak, kakor mu je dano. Jaz sem in bom delal!

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 10. junija 1920, ob pol 10. uri dop. v šoli pri Sv. Boženku na Kogu tik ob medžimurski mejli.

*) Članek smo ponatisnili v zadnji številki našega lista. Uredn.